

УДК 658.168.5

М.К. Колісник, А.М. Ульянова

Оцінювання синергічних ефектів як елемент концепції управління конкурентоспроможністю виробничо-господарських структур

За результатами аналізу останніх досліджень із стратегічного управління та в контексті дослідження проблематики оцінювання синергічних ефектів виробничо-господарських структур визначено поняття синергічних ефектів виробничо-господарських структур (ВГС); узагальнено основні підходи оцінювання синергічних ефектів, а також окреслено підхід до оцінювання синергічних ефектів всередині ВГС.

Ключові слова: виробничо-господарські структури, синергічні ефекти, управління конкурентоспроможністю, оцінка.

Під впливом процесів глобалізації у всьому світі утворюються об'єднання промислового і фінансового капіталу. Виробничо-господарські структури (ВГС), які об'єднують нефінансові корпорації із кредитно-фінансовими установами, зазвичай формуються для визначених цілей, які можуть охоплювати вихід на нові сектори ринку і / або зниження видатків. Однак, слід зазначити, що головною метою об'єднання є встановлення нових конкурентних переваг, важливими з яких є ефекти взаємодії, а саме ефекти синергії. Тому при формуванні концепції управління конкурентоспроможністю ВГС актуальним завданням постає дослідження ефектів синергії усередині виробничо-господарської структури та проблем їх оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблематики управління конкурентоспроможністю ВГС та синергічних ефектів різних типів виробничо-господарських структур знаходить своє відображення у різноманітних підходах до оцінювання ефектів взаємодії частин інтегрованої структури. Частина публікацій присвячена досвідові управління конкурентоспроможністю виробничо-господарських структур [1; 7–8], проблемам та підходам визначення синергічних ефектів у економіці [6–10; 11], а також практичним підходам визначення ефектів взаємодії корпоративної інтеграції [9; 11]. Оскільки ВГС в Україні перебувають у стадії розвитку, постає проблема дослідження системи управління конкурентоспроможністю виробничо-господарською структурою, синергічних ефектів ВГС як її конкурентних переваг зокрема.

Слід зазначити, що вагомий науковий внесок у дослідження проблем стратегічного управління та конкурентоспроможності виробничо-господарських структур зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: І.В. Алексєєв, І. Ансофф, Н.В. Белікова, Д.М. Бішоп, І.М. Волик, В.М. Горбатов, Ф.Ч. Еванс, Ю.Б. Іванов, А.С. Іванченко, Н.В. Кваснікова, М.К. Колісник, О.Є. Кузьмін, І.Ю. Матюшенко, О.Г. Мельник, А.С. Мороз, О.М. Тищенко, І.Б. Хома та інші.

Однак аналіз наукових публікацій свідчить, що проблемам визначення синергічних ефектів виробничо-господарських приділено недостатньо уваги. Тому необхідним є дослідження поняття синергічних ефектів ВГС, узагальнення існуючих підходів до їх оцінювання.

© М.К. Колісник, А.М. Ульянова, 2009.

За результатами аналізу останніх досліджень із стратегічного управління та в контексті дослідження проблематики оцінювання синергічних ефектів ВГС були поставлені такі задачі:

- визначити поняття синергічних ефектів ВГС;
- узагальнити основні підходи оцінювання синергічних ефектів.
- окреслити підхід до оцінювання синергічних ефектів всередині ВГС.

Для того, щоб визначити поняття «синергічні ефекти», визначимо основні його складові.

Термін «синергетика» походить від грецького слова «синергеа», що означає сприяння, співробітництво, його запропонував Г. Хакен, який зробив акцент на «узгодженості взаємодії частин при утворенні структури як єдиного цілого» [3], при цьому структурою є стан, який виникає у результаті узгодженої поведінки великої кількості частинок [3].

Вебстерський словник (Merriam-Webster Online Dictionary) визначає синергію як взаємовигідний зв'язок або сполучення, об'єднання окремих бізнес-учасників або елементів (ресурсів або зусиль) [4], тоді як синергізм є взаємодією окремих організацій або умов, що в результаті дасть більший ефект, ніж сума індивідуальних ефектів зазначених організацій або умов [5].

В економіці термін «синергія» запропонував І. Ансофф для обґрунтування виникнення і діяльності групових структур всередині організації. Синергізм базується на отриманні у результаті «додаткових переваг і / або додаткової вартості від об'єднання частин у єдине ціле: переваги нового утворення більші, ніж сума переваг окремих частин до об'єднання» [6].

«Енциклопедія економіста, бізнесмена, менеджера» за редакцією Р.С. Дяківа визначає синергію як «зростання ефективності діяльності в результаті поєднання, інтеграції, злиття окремих частин в єдину систему за рахунок так званого системного ефекту» [2, с. 538].

Таким чином, поняття «синергії» об'єднує такі три основні характеристики:

- 1) системність – узгоджена взаємодія частин системи, які утворюють певну цілісність, єдність (поєднання, інтеграція, злиття певних частин);
- 2) взаємовигідність утворення системи для її складових частин, які об'єднали зусилля або ресурси;
- 3) результат функціонування системи надає додаткові переваги, ніж сума тих, які отримані окремими частинами до об'єднання у систему.

Термін «ефект» в «Енциклопедії економіста, бізнесмена, менеджера» [2, с. 197] визначено як «досягнутий результат у його матеріальному, грошовому, соціальному вираженні».

При цьому економічний ефект визначають зазвичай як різницю між отриманими результатами діяльності суб'єкта господарювання і понесеними в результаті цієї діяльності витратами ресурсів компанії [2, с. 198].

Таким чином, синергічні ефекти ВГС можна визначити як результат функціонування системи виробничо-господарської структури, який надає додаткові переваги від об'єднання нефінансових суб'єктів господарювання з кредитно-фінансовими установами, які перевищують суму ефектів, які були б отримані окремими членами ВГС без об'єднання у систему.

Синергічні ефекти, які виникатимуть за рахунок взаємодії суб'єктів всередині фінансово-промислової структури, необхідно оцінити, оскільки при виявленні, аналізі та оцінці допустимих альтернативних стратегій інтегрованої виробничо-господарської структури необхідним є аналіз та оцінка конкурентних переваг, які ВГС матиме на меті підтримувати або досягти у певних сферах бізнесу.

Таблиця 1

Методи оцінювання синергічних ефектів інтегрованих структур

Автор	Способи оцінювання синергічних ефектів інтегрованих структур	Напрями використання методу оцінювання синергічних структур у концепції управління конкурентоспроможністю ВГС
І. Ансофф Визначення синергічних ефектів зводяться до: 1) збільшення прибутку (доходу); 2) зниження затрат; 3) зменшення потреби в інвестиціях; 4) зменшення часу для досягнення поставленої мети. При цьому економічно оцінюються перші три складові синергічних ефектів [7; 8]	Способи оцінювання синергічних ефектів інтегрованих структур	Може бути використаний на тактичному рівні управління конкурентоспроможністю виробничо-господарської структури
П. Гохан Синергічний ефект об'єднання розраховується за формулою: $NAV = [VAB - (VA + VB)] - (P + E),$ де VAB – об'єднана вартість двох компаній, VB – ринкова вартість акцій компанії B , VA – ринкова вартість акцій компанії A , P – премія, виплачена за компанію B , E – видатки процесу поглинання [9, с. 328]	Синергічний ефект об'єднання розраховується за формулою: $NAV = [VAB - (VA + VB)] - (P + E),$ де VAB – об'єднана вартість двох компаній, VB – ринкова вартість акцій компанії B , VA – ринкова вартість акцій компанії A , P – премія, виплачена за компанію B , E – видатки процесу поглинання [9, с. 328]	Використовується на стратегічному рівні управління конкурентоспроможністю компанії, що утворилася в результаті злиття або поглинання
В.М. Горбагов Синергічний ефект в інтегрованих структурах бізнесу кількісно оцінюється: 1. Дохідністю: $P_a = \Pi_{icb_i} : A_{ICB_i},$ де P_a – дохідність активів по i -тій інтегрованій структурі бізнесу в поточному році; Π_{icb_i} – прибуток чистий по i -тій інтегрованій структурі бізнесу в поточному році; A_{ICB_i} – активи по i -тій інтегрованій структурі бізнесу в поточному році. 2. Капіталізацією: $K_{OICB_i} = K_{AICB_i} \div A_{ICB_i},$ де K_{OICB_i} – відносне значення капіталізації i -тої інтегрованої структури бізнесу в поточному році; K_{AICB_i} – абсолютне значення капіталізації i -тої інтегрованої структури бізнесу в поточному році [8, с. 329]	Синергічний ефект в інтегрованих структурах бізнесу кількісно оцінюється: 1. Дохідністю: $P_a = \Pi_{icb_i} : A_{ICB_i},$ де P_a – дохідність активів по i -тій інтегрованій структурі бізнесу в поточному році; Π_{icb_i} – прибуток чистий по i -тій інтегрованій структурі бізнесу в поточному році; A_{ICB_i} – активи по i -тій інтегрованій структурі бізнесу в поточному році. 2. Капіталізацією: $K_{OICB_i} = K_{AICB_i} \div A_{ICB_i},$ де K_{OICB_i} – відносне значення капіталізації i -тої інтегрованої структури бізнесу в поточному році; K_{AICB_i} – абсолютне значення капіталізації i -тої інтегрованої структури бізнесу в поточному році [8, с. 329]	Позиціонування інтегрованої структури бізнесу (ІСБ) у площині «дохідність – капіталізація» дозволяє характеризувати конкурентоспроможність ІСБ з врахуванням синергічного ефекту від інтеграції зон господарювання у єдиний виробничий комплекс [8, с. 330]

Продовження табл. 1

Автор	Способи оцінювання синергійних ефектів інтегрованих структур	Напрями використання методу оцінювання синергійних структур у концепції управління конкурентоспроможністю ВГС
<p>Френк Ч. Еванс, Девід М. Бішоп</p> <p>Джерела синергетичних вигод [10, с. 102-104]:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення доходів. 2. Скорочення витрат. 3. Удосконалення процесів, які можуть викликати збільшення доходів і / або скорочення витрат, і / або підвищення ефективності виробничих процесів, дистрибуції тощо. 4. Фінансова економія 		Може бути використаний на тактичному рівні управління конкурентоспроможністю виробничо-господарської структури
<p>Н.В. Кваснікова</p> <p>Синергійний ефект може бути визначено сумою економії грошових коштів від формування інтегрованої структури бізнесу. Розраховується такий синергійний ефект за формулою:</p> $Эп = ((PN)n + (PA)n + (EE)n) - (In + In + Io),$ <p>де n – період часу, за який розраховується синергійний ефект; $Эп$ – синергійний ефект після об'єднання підприємств в інтегровану структуру; $(PN)n$ – розрахунковий додатковий прибуток від розширення масштабів діяльності інтегрованої структури; $(PA)n$ – розрахунковий додатковий прибуток від зниження ризику за рахунок диверсифікації діяльності інтегрованої структури бізнесу; $(EE)n$ – економія поточних виробничих витрат; In – додаткові інвестиції на реконструкцію і розширення; In – приріст (економія) податкових платежів; Io – інвестиції у момент утворення інтегрованої структури [6]</p>		Може бути використаний на тактичному рівні управління конкурентоспроможністю інтегрованої структури
<p>С.В. Алксєєв</p> <p>Основні складові ефекту корпоративної інтеграції:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Збільшення обсягів виробництва і доходів компанії внаслідок обміну ресурсами між підрозділами, можливе підвищення завантаження потужностей, ефект масштабу. – Економія витратів внаслідок запозичення прогресивних технологій, методів управління тощо. – Економія операційних витрат. – Отримання доступу до дефіцитних ресурсів (фінансових зокрема), посилення інвестиційного та інноваційного потенціалу компанії. – Налагодження довгострокових контактів, зростання стабільності та зниження ризиків. – Економія податкових платежів (пов'язана з інтеграцією з фірмою, яка має податкові пільги, придбанням збиткової фірми для приховування високих доходів та ін.) [11] 		Використання на тактичному рівні управління конкурентоспроможністю інтегрованої структури

Продовження табл. 1

Автор	Способи оцінювання синергічних ефектів інтегрованих структур	Напрями використання методу оцінювання синергічних структур у концепції управління конкурентоспроможністю ВТС
С.В. Савчук	<p>Одномоментний (на момент часу t) синергічний ефект:</p> $ООСЭ_t = СЭМ_t + СЭК_t + СЭН_t + СЭМ_0 + СЭЦ_t + СЭУ_t + СЭД_t,$ <p>де $ООСЭ_t$ – загальний одномоментний синергічний ефект ($СЭ$) у момент часу t після злиття/поглинання; $СЭМ_t$ – синергічний ефект масштабів при досягненні оптимальнішого обсягу виробництва і взаємодоповнення ресурсів (є сумою різниць неоптимальних і оптимальних витратків на одиницю продукції, помножених на реальний обсяг виробництва за видами продукції); $СЭК_t$ – синергічний ефект, який досягається на ринку капіталу (прибутков на кредити та інший капітал); $СЭН_t$ – синергічний ефект, який досягається за рахунок зниження сплати податків, мит та інших платежів у держбюджет; $СЭМ_0$ – синергічний ефект, який досягається за рахунок «монопольного» положення на ринку і можливості впливати на споживачів/замовників і на постачальників (тиск на постачальників і отримання знижок на більш обсяги поставок, виграш крупних контрактів тощо); $СЭЦ_t$ – синергічний ефект, який досягається за рахунок централізації, виключення функцій, що дублюються, і в результаті економії поточних витрат; $СЭУ_t$ – синергічний ефект, який досягається за рахунок кращого управління і елімінування неефективності процесів; $СЭД_t$ – синергічний ефект, який досягається за рахунок диверсифікації (збільшення попиту на продукцію внаслідок розширення асортименту, збільшення обсягів реалізації у зв'язку з використанням нових каналів збуту тощо).</p> <p>Тоді сумарний очікуваний синергічний ефект від угоди щодо злиття/поглинання:</p> $ССС = \sum_{t=1}^n \frac{ООСЭ_t}{(1+k)^t} - ОИ$ <p>де $ССЭ$ – сумарний очікуваний синергічний ефект від угоди щодо злиття/поглинання; $ОИ$ – загальні витатки (величина чистої премії — премія за мінусом реальної вартості активів, витатки на інтеграцію, модернізацію та ін.); n – горизонт планування показника очікуваного синергічного ефекту; k – ставка дисконту, яка використовується [12].</p>	<p>Використання на тактичному рівні управління конкурентоспроможністю інтегрованої структури.</p> <p>Особливістю є те, що сумарний очікуваний синергічний ефект від угоди щодо злиття/поглинання автор пропонує розраховувати як дисконтовану в часі суму ефектів за мінусом величини витрат на премії, безпосередніх витрат на поглинання у початковий момент і витатків фази після злиття</p>

Продовження табл. 1

Автор	Способи оцінювання синергічних ефектів інтегрованих структур	Напрями використання методу оцінювання синергічних структур у концепції управління конкурентоспроможністю ВГС
<p>В.В. Павловець</p> <p>Системний ефект корпорації як зведений економічний ефект від інтеграції елементів системи (що відповідає за визначенням синергічного ефекту).</p> <p>В. В. Павловець визначає його як корпоративний ефект (корпорація з точки зору системного підходу є системою другого рівня. [9, с. 3]) і пропонує розраховувати його як різницю між доходною вартістю корпорації та вартістю її елементів (підприємств):</p> $SE_2 = PCV - CLV \text{ (9, ф. 2),}$ <p>де SE_2 – системний ефект другого рівня (корпоративний ефект) за В. В. Павловцем або ж синергічний ефект; PCV – дохідна вартість корпорації або поточна цінність очікуваного довгострокового прибутку; CLV – чиста вартість елементів корпорації (ліквідційна вартість корпорації) [9].</p>		Використовується на стратегічному рівні управління конкурентоспроможністю корпорації.

Вчені та фахівці з економіки виділяють різні синергічні ефекти, а також різні методи оцінювання синергічних ефектів. У таблиці 1 зведено методи визначення синергічних ефектів, які запропонували І. Ансофф [7], В.М. Горбатов [8, с. 329], П. Гохан [9, с. 328], Ч. Еванс Френк, Девід М. Бішоп [10, с. 102-104], Н.В. Кваснікова [6], С.В. Савчук [12], а також визначення системного ефекту корпорації (В.В. Павловець) [9], ефекту корпоративної інтеграції (С.В. Алексеев) [11]. В.В. Павловець розглядає ефект корпорації як зведений економічний ефект від інтеграції елементів системи [9]: якщо він перевищує сумарний ефект окремих частин до об'єднання, ефект корпорації відповідає синергічному ефектові. За своїми складовими та за визначенням ефект корпорації за С.В. Алексеевим [11] відповідає синергічному ефекту.

Таким чином, основні підходи до оцінювання синергічного ефекту від інтеграції підприємств можна об'єднати у два основні взаємодоповнювальні підходи: тактичний і стратегічний.

Розглянемо тактичний підхід оцінювання синергічного ефекту виробничо-господарської структури.

Оскільки інтегрована виробничо-господарська структура у своєму складі може містити як виробничі підприємства кінцевої продукції, постачальників сировини, підприємства-споживачі, так і інвестиційні фонди та інші фінансово-кредитні установи, то доцільно при формуванні концепції управління конкурентоспроможністю ВГС розглядати як потенційні конкурентні переваги – ефекти взаємодії, а саме: синергічні ефекти ВГС. Для їх чіткого окреслення і побудови стратегічних карт автори запропонували використовувати матрицю синергічних ефектів ВГС. При цьому необхідно врахувати, що ВГС може мати декілька стратегічних зон господарювання (СЗГ), на які вона має вихід або планує його отримати.

Для однієї стратегічної зони господарювання матриця синергічних ефектів ВГС графічно виглядатиме як двовірна (рис. 1). Для наглядного прикладу обрано

				Сумарний синергічний ефект
Компанія-дилер (Д)	–	CE_{Dv}	CE_{DI}	CE_D
Виробники (В)	CE_{VD}	–	CE_{VI}	CE_v
Інвестори (І)	CE_{ID}	CE_{IV}	–	CE_i
	Компанія-дилер (Д)	Виробники (В)	Інвестори (І)	

Умовні позначення: CE_{Dv} – синергічний ефект компанії-дилера на j -тій СЗГ за рахунок взаємодії із виробником у ВГС, CE_{DI} – синергічний ефект компанії-дилера на j -тій СЗГ за рахунок взаємодії із інвестором у ВГС, CE_{VD} – синергічний ефект компанії-виробника на j -тій СЗГ за рахунок взаємодії із дилером у ВГС, CE_{VI} – синергічний ефект компанії-виробника на j -тій СЗГ за рахунок взаємодії із інвестором у ВГС, CE_{ID} – синергічний ефект компанії-інвестора на j -тій СЗГ за рахунок взаємодії із дилером у ВГС, CE_{IV} – синергічний ефект інвестора на j -тій СЗГ за рахунок взаємодії із виробником у ВГС, CE_D – сумарний синергічний ефект компанії-дилера на j -тій СЗГ, CE_v – сумарний синергічний ефект компанії-виробника на j -тій СЗГ, CE_i – сумарний синергічний ефект інвестора на j -тій СЗГ.

Рис. 1. Пропонована схема матриці синергічних ефектів ВГС для однієї СЗГ

три типи підприємств-учасників ВГС: компанії-дилери (посередники), виробники кінцевої та проміжної продукції, інвестори (інвестиційні компанії, банки, кредитні спілки тощо) [13].

Оскільки в діяльності ВГС можна виділити декілька стратегічних зон господарювання, то матрицю відповідно представимо багатомірною: так, наприклад, для двох СЗГ матриця синергічних ефектів ВГС є тривимірною (рис. 2) [13].

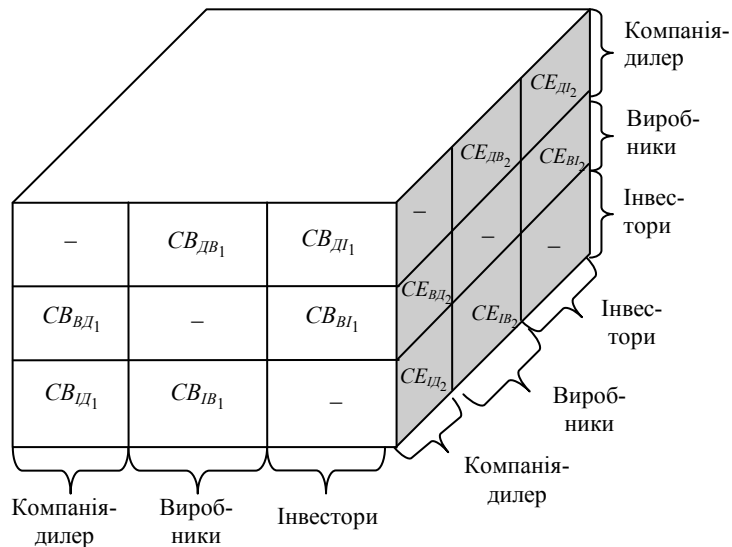
Таким чином, синергічний ефект кожного учасника у запропонованому прикладі розраховуватиметься як сума синергічних ефектів за відповідною горизонталлю:

Синергічний ефект компанії-дилера відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ у запропонованій схемі матриці синергічних ефектів ВГС:

$$CE_{д_1} = CE_{дв_1} + CE_{дл_1};$$

$$CE_{д_2} = CE_{дв_2} + CE_{дл_2}.$$

Синергічний ефект виробника відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ у запропонованій схемі матриці синергічних ефектів ВГС:

Умовні позначення: $CB_{вд_1}$, $CE_{вд_2}$ – синергічний ефект компанії-дилера відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ за рахунок взаємодії із виробником у ВГС; $CB_{дл_1}$, $CE_{дл_2}$ – синергічний ефект компанії-дилера відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ за рахунок взаємодії із інвестором у ВГС; $CB_{вл_1}$, $CE_{вл_2}$ – синергічний ефект компанії-виробника відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ за рахунок взаємодії із дilerом у ВГС; $CB_{вд_1}$, $CE_{дв_2}$ – синергічний ефект компанії-виробника відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ за рахунок взаємодії із інвестором у ВГС; $CB_{дл_1}$, $CE_{дл_2}$ – синергічний ефект компанії-інвестора відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ за рахунок взаємодії із дilerом у ВГС; $CB_{вл_1}$, $CE_{вл_2}$ – синергічний ефект інвестора відповідно на 1-ій і 2-ій СЗГ за рахунок взаємодії із виробником у ВГС.

Рис. 2. Пропонована схема матриці синергічних ефектів ВГС для двох СЗГ

$$CE_{B_1} = CE_{B_{I_1}} + CE_{B_{I_2}};$$

$$CE_{B_2} = CE_{B_{I_1}} + CE_{B_{I_2}}.$$

Синергічний ефект інвестора відповідно на 1-й і 2-й СЗГ у запропонованій схемі матриці синергічних ефектів ВГС:

$$CE_{I_1} = CE_{I_{I_1}} + CE_{I_{I_2}};$$

$$CE_{I_2} = CE_{I_{I_1}} + CE_{I_{I_2}}.$$

Тоді синергічний ефект для ВГС на відповідній СЗГ обчислюватиметься як сума синергічних ефектів учасників виробничо-господарської структури на аналізованій СЗГ (у розглянутому пропонованому прикладі: відповідно CE_1 і CE_2):

$$CE_1 = CE_{I_1} + CE_{B_1} + CE_{I_2};$$

$$CE_2 = CE_{I_1} + CE_{B_2} + CE_{I_2}.$$

Слід зазначити, що у реальних умовах виробничо-господарські структури охоплюють більшу кількість організацій, об'єднаних у горизонтально-, вертикально- інтегровані, диверсифіковані компанії, конгломерати, холдингові компанії, промислово-фінансові групи.

Оскільки управління конкурентоспроможністю виробничо-господарських структур на сучасному етапі є надзвичайно актуальною тематикою, а при цьому необхідним є оцінювання таких конкурентних переваг як синергічних ефектів, які виникають всередині ВГС, необхідно здійснювати теоретико-методологічне дослідження синергічних ефектів ВГС. У статті здійснено:

- визначення поняття синергічних ефектів ВГС;
- узагальнення основних підходів оцінювання синергічних ефектів;
- окреслення підходу до оцінювання синергічних ефектів всередині ВГС.

Дослідження авторів статті може бути використане керівниками ВГС для здійснення оцінки синергічних ефектів всередині ВГС, а також для визначення конкурентних переваг ВГС і здійснення управління конкурентоспроможністю виробничо-господарською структурою.

Однак із розвитком наукових досліджень за даною тематикою необхідним є подальше систематичне вивчення методологічних підходів до оцінювання синергічних ефектів виробничо-господарських структур і проблем, які виникають при цьому.

Список використаних джерел:

1. Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур : [монографія] / [О. Є. Кузьмін, І. В. Алексеев, М. К. Колісник, А. С. Мороз, О. Г. Мельник, І. Б. Хома, Ю. Б. Іванов, А. С. Іванченко, І. Ю. Матюшенко, О. М. Тищенко, І. М. Волик, Н. В. Белікова] ; за заг. ред. О. Є. Кузьміна, І. В. Алексеева. – Львів : В-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. – 152 с.
2. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / [Дяків Р.С., Бохан А.В. та ін.] ; за ред. Р. Дяківа. – К. : МЕФ, 2000. – 703 с.
3. Яцевич А. В. Самоорганизация и синергетика : [електронний документ] / А. В. Яцевич ; СПбГУЭФ, Кафедра систем технологий и товароведения, март 1999. – Режим доступу : <http://yas.narod.ru/andy/selforg.htm>.

4. Merriam-Webster Online Dictionary copyright © 2005 by Merriam-Webster, Incorporated (<http://www.merriam-webster.com/dictionary/synergy>).
5. Merriam-Webster Online Dictionary copyright © 2005 by Merriam-Webster, Incorporated (<http://www.merriam-webster.com/dictionary/synergy>).
6. Квасникова Н. В. К вопросу об оптимальных размерах интегрированного агропродовольственного формирования : [электронный документ] / Н. В. Квасникова. – Режим доступа : http://science-bsea.narod.ru/2006/ekonom_2006_2/kvasnikova_vopros.htm).
7. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.;
8. Горбатов В. М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса: [монография] / В. М. Горбатов.– Х. : ИД «ИНЖЭК», 2006. – 592 с.
9. Павловец В. В. Оценка бизнеса. Системный подход [электронный документ] / В. В. Павловец ; ЗАО «Инновации Ленинградских Институтов и Предприятий». – Режим доступа : <http://ilip.itc.etu.ru>; <http://devbiz.narod.ru/home/kozloff/Finance/Corporate/AppraisingPavlovetsSysApr.pdf>.
10. Эванс Фрэнк Ч., Бишоп Дэвид М. Оценка компаний при слияниях и поглощениях: создание стоимости в частных компаниях / Фрэнк Ч. Эванс, Дэвид М. Бишоп ; пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 332 с.
11. Алексеев С.В. Технология бюджетирования в оценке эффекта корпоративной интеграции (<http://www.dis.ru/im/article.shtml?id=3887>);
12. Савчук С. В. Анализ основных мотивов слияний и поглощений [электронный документ] / С. В. Савчук // Менеджмент в России и за рубежом. – 2002. – №5. – Режим доступа : <http://www.dis.ru/manag/arhiv/2002/5/10.html>.
13. Колісник М. К. Формування стратегії управління конкурентоспроможністю фінансово-промислової групи / М. К. Колісник, А. М. Ульянова // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ : [зб. наук. праць]. – 2007. – № 1 (9). – С. 89–96.

Колесник М.К., Ульянова А.М. Оценивание синергических эффектов как элемент концепции управления конкурентоспособностью производственно-хозяйственных структур.

По результатам анализа последних исследований по стратегическому управлению и в контексте исследования проблематики оценивания синергических эффектов производственно-хозяйственных структур определено понятие синергических эффектов производственно-хозяйственных структур (ПХС); обобщены основные подходы к оцениванию синергических эффектов, а также очерчен подход к оцениванию синергических эффектов внутри ПХС.

Ключевые слова: производственно-хозяйственные структуры, синергические эффекты, управление конкурентоспособностью, оценка.

Kolisnyk M.K., Ulyanova A.M. Evaluation of Synergic Effects as the Element of Competitiveness Management Conception of Production and Economic Structures.

As a result of analysis of the latest researches in the sphere of the strategic management and in the context of research of evaluation of synergic effects of production-economic structures the definition of synergic effects concept in production-economic structures has been given, basic approaches of evaluation of synergic effects have been generalized, and also approach to the evaluation of synergic effects inside production-economic structures has been outlined.

Key words: production-economic structures, synergic effects, competitiveness management, evaluation.

Надійшло 14.07.2009 р.